

apprine utilem confirmant. Eorum institutio quoad Metropolitanas Ecclesias non ante Lateranense Concilium Alexandro III. Pontifice an. 1179. celebratum occurrit, id quod sub Innocentio III. in alio Lateranensi Concilio an. 1215. firmatum est. Eos quoad Cathedralis instituit Basilense Concilium, canone institutionem Pragmatica Sanctio ratam habuit, perinde atque Anagninensis Constitutio an. 1500. mense Januario, qua quidem hoc idem officium ad Collegiatas etiam extendit; & sane posteriorum Ecclesiarum Clerici non minus instructione opus habent, quam Cathedralium.

Theologalis Præbenda eadem proflus ac Canonici sit, oportet, nullaque pensione onerari debet. Concionandi porro docendique obligatio Theologali adeo ineluctabilis est, ut ille ab ea nec consuetudine, nec præscriptione eximi possit; id quod residentia necessitatem secum trahit. Caroli IX. an. 1560. edita Constitutio, qua Theologales iubentur non solum Dominicis sed etiam solemnibus diebus Festis conciones habere, ac per annum ter in hebdomada sacra Scripturam publicè interpretari, id necessario pro certo ponit eos perpetuè, nunquamque intermissè residentia lege teneri, cui quidem eos pariter adhibere Suprema Curia, & Parisiensis præsertim Senatus Rescripto die 14. Novembris an. 1587. in Sueslionensis Capituli favorem edito ad Domini (a) Faye Advocati generalis conclusiones adversus Andream Paquet Theologalem Sueslionensem, a Postulatione rejectum, quam Aula exhibuerat, ut sibi liceret Parisiis, & quidem ad sumendam Doctoris Lauream, ad usque subsequenti Paricationis Festum diem commorari.

In Theologalium negotio duæ satis problematicæ quæstiones occurrunt; nimirum I. An Theologalis Præbenda Graduatæ subiecta sit? II. An in Regalia jus incidat? Ad quæstionem primam quod attinet, cum Theologalis Doctor esse debeat, quidni id obtineat, quod Graduatæ conceditur, cumque ejus officium habilitatem & scientiam requirat, an non rationi consonum est, ut qui Doctoratus gradus peregit, quadriano Doctori præferatur? Itaque Theologales Præbendæ Graduatæ effectus sunt præsertim post Parisiensis Senatus Judicium in Rescripto diei 17. Februarii an. 1642. enuntiatum occasione Theologalis Præbendæ Bellovacensis; ex quo fit, ut si concurrant Parisiensis Universitatis Graduatæ, & earum Doctor Universitatum, quæ cuivis petenti Doctorum concedunt, Parisiensis Doctor sit præferendus. Huius autem Jurisprudentiæ illud est fundamentum, quod Graduatæ aptitudine ad prædicationem requisita prædium esse præsumitur. Ex Edicti tamen an. 1596. editi articulo 2. constat Theologales præbendas Graduatæ nominatis, aliisve gratis expectativis tunc subiectas aut affectas non fuisse. Commentator Rescriptorum Louet hujus rei rationes eodem loco deducit, & Parisiensis Senatus Rescriptum assertit in simili facti specie die 30. Julii an. 1620. in Audientia Magnæ Camera pronuntiarum, quo juxta conclusiones Advocati Generalis Servini Provisio per Episcopum Noviodunensem de dicti loci Theologali servata est, cum exclusione Graduatæ nominati de eadem Theologali & Metropolitanæ, cum Episcopo tenuisset, provisi, Theologalis Dignitas ac Præbenda, tanquam Graduatæ nominatis minime affecta.

II. Theologales Præbendæ in Regalia jus incidere non videntur. Ita iudicatum Rescripto Magnæ Cameræ Parisiensis senatus die 21. Februarii an. 1611. ut refert Louet Littera P. num. 46. Non desunt tamen Auctores, qui sibi videri contendunt nil causæ esse, quamobrem ejusmodi Præbendæ a Regalia jure extantur, dummodo eam, qui Theologalis officio obeundo par sit, Rex nominaverit.

Vide (CANONICI .

C A S U S I .

Theologalis exemptus ab adfentia Choro præstanda.

1 Theologali a divinis Officiis adfentia exemptus est, dum in concionibus, aut lectioibus tempus ponit; distributiones autem non lucratur, si alius Diocesis negotiis vacet, quia in eum tantum fuerit ei concessum est privilegium, ut nempe sua Theologali officio fungatur.

2 Potesi in negotiis, que sua congruè judicaverit, tres vacationis menses a Tridentina Synodo concessos infumere.

Q U Æ S I T U M .

Rogantur Sorbone Doctores, ut disjucare velint, I. An Theologalis, qui vel per se, vel per alium contactus ex Cathedralis Ecclesie sue consuetudine conciones obivit, quique Theologiam legit, aut ad legendam se comparat, sapius etiam quam Jus possulet, vi Theologalis Præbendæ, quæ olim simplex Canonicatus erat, vel omnino, vel ex parte, Dominicis Festisque diebus sit, quibus haud concionatur. Officio interesse teneatur, quin e studiis, quibus operam navat, aut ex Diocesis negotiis, quibus vacat tanquam Archidiaconus, Promotor &c. sibi excausationem querere possit?

II. An non Theologalis hic tuta conscientia vacationis dies tum in Diocesi, tum in propriis negotiis procurandis impendere, debeatque, ut Officio intersit, rebus hisce omnibus renuntiare?

III. An non Theologalis idem gaudet conscientia securitate, cum præter Conciones & Lectiones, quas edit, aut edendas curat, Majori Missæ, ac Vesperis, quoad potest, Dominicis Festisque diebus interesse non negligit, eo præsertim animo, ut dies, quibus ob allatas causas abest, per hebdomadam reparat?

(a) Laurentius Bouchel Biblioth. canonic. Juris Galliarum verbo Theologalis.

(b) Pragmat. Sanctio tit. de Collat. §. Primo cum Concordat.

R E S P O N S I O .

Consilium Conscientia subscriptum ut respondeat ad propositas quæstiones tres, censet,

I. Theologalem, qui studet, ut ad docendum se comparet, quemadmodum ex Pragmatica, ex Concordato, & ex pluribus Gallie particularibus Conciliis tenetur, posse Divino officio non interesse: (b) verumtamen ut vacare possit liberius studio, nihil perdat, cum absens fuerit a divinis; hæc Pragmaticæ & Concordati ipsissima verba sunt. Gratia porro hæc Theologali conceditur in gratiam studii, non autem aliam occupationem, quamvis illæ tenderent ad Diocesis servitium titulo Archidiaconi, Promotoris, &c. ut liquet ex allatis verbis, quæ studium tantum commemorant, ac liberius vacare possit studio.

II. Cum Theologalis vacationibus suis gaudeat æque ac ceteri Canonici, quibus (c) Tridentina Synodus tres menses concedit; id proinde temporis ad negotia, quæ opportuna judicabit, couerre potest.

III. Ut dictis Theologalis omnino distributiones lucratur, eum satis est in docendo vel studendo, ut supra dictum est, occupari, ita tamen ut conciones vel per se, vel per alios habendi obligationi, qua adstringitur, ex Cathedralis consuetudine, quam legitimam esse pro certo ponitur, satisfaciat.

Decisum in Sorbona hac die 4. Octobris an. 1694.

G. Fromageus, G. Duveret, Th. Dominus, Ph. De La Ceste, Bonnet.

C A S U S I I .

Residentia obligatio, qua Theologalis adstringitur.

1 Studium, cui Theologalis vacat, ut muneri suo satisfaciat, ejus a chori obligatione exempti satis iusta causa est.

2 Theologalem eodem titulo §. 1. Statuimus.

(c) Conc. Trid. sess. 24. de Reform. cap. 12.

Q U Æ S I T U M .

2 Theologalis potest conjunctim aut scorsim, una vel pluribus vicibus sibi sumere tempus illud, quo Canonici per Canones abesse licet.

3 Residentia legibus obstringitur Theologalis.

Q U Æ S I T U M .

Q Uæritur, an studium, ad quod Cathedralis Ecclesie, Theologalis, qui quadraginta octo sermones quotannis habere tenetur, incumbit, sufficiens causa est, quamobrem in Chori adfentia cum eo dispensetur, ut distributiones non minus, quam ceteri Canonici, qui Choro interserunt, percipiendi jus habeat? Ibi ille quidem existit, ubi cuique Præbendæ suæ peculiaris ac distincta provenit esse.

II. An Theologalis idem possit necne una vice seu pluribus id temporis sibi sumere, quod in ejus Cathedrali quoad uniuersumque Canonici vacationis obtinet, illudque in Concionibus sibi habendis, aut in propriis negotiis conficiendis impendere; atque an si ita se gerat Adventus, aut Quadragesimæ tempore, quo quidem tempore Episcopus aut Capitulum Concionatores alios committunt, hoc in casu tempus hoc ejusdem vacationum pars esse censbitur?

III. Elapsæ diste vacationis temporis (cujus spatium ponitur tanquam certum alios, prout ratio tulerit, Concionatores ab eo substitui) an non etiam jus obtinebit eisdem distributionibus percipiendi toties quoties Episcopus in Diocesi ejus opera utatur, &c. ad Ordinandum instructionem, ad Missiones, ad ejusmodi alia juxta dispositionem Capituli: De cetero, & ad Audientiam, de Clericis non residentibus, apud Gregorium?

R E S P O N S I O .

Theologie Doctores subscripti super propositis difficultatibus sentiunt.

Super prima studium, cui vacat Theologalis, ut impleat officium suum, satis iustam causam esse, ut abest a Choro, omnique distributiones æque atque alii presentes Canonici, percipiat, quemadmodum ex Basilienfi Concilio, sess. 23. ex Pragmatica Sanctione, & ex Concordato tit. de Collationibus licet intelligi: Verumtamen ut vacare possit liberius studio, nihil perdat, cum absens fuerit a divinis. At non id unum ad Theologalem spectat, ut concionetur, verum docere etiam debet: Et cetero residentia, ac lectura, & prædicationis, &c. Quæque his aut semel ad minus per singulas hebdomadas, cessante legitimo impedimento, legere habent. Et quoties ipsum in ejusmodi lectura defecere contigerit, ad arbitrium Capituli, per subtractionem distributionum ceteris hebdomada puniri possit.

Super altera: Theologalem hunc posse vel conjunctim vel seorsim Vacationum tempus Canonicis prescriptum sibi sumere, tres circiter ut summum menses, quemadmodum Sess. 24. de Reform. cap. 12. Tridentina Synodus declaravit, qualibet contraria praxi vel Consuetudine, ex qua diutius abesse liceret, nihil obstante. Quod fit abuteri Adventus aut Quadragesimæ tempore, quo Episcopus seu Capitulum Concionatores alios committunt, in hac facti specie tempus hoc tanquam vacationum pars eidem censendum est. Quævis enim per id tempus in Cathedrali concionari non possit, potest tamen, ac debet, vacationibus exceptis, per annum totum Lectiones edere.

Super tertia: ei, ni resideat, distributionum jus nullum fore, cum abest, mandante Episcopo, ad Ordinandum instructiones, aut ad Missiones in eadem Diocesi conficiendas; ita enim residentia legibus adstringitur, ut ita statuatur: Et si residentiam deseruerit, de alio provideatur. Capita de cetero, & ad Audientiam de Canonicis tantum loquantur, non autem de Theologali.

Decisum Parisiis hac die 13. Augusti an. 1672.

Aug. de Lamez, De Sainte Beuve.

C A S U S I I I .

Theologalis Regaliæ jure provifus absque qualitatibus requisitis.

1 Ad Theologalem Dignitatem legitime possidendam non satis est esse Baccalaureum formalem in Theologia, sed decennii spatii in aliqua privilegiata Universitate studuisse necessesse est.

2 Potesi devoluti titulo pari Theologalis Dignitas Baccalauræi, qui Regem decepit, se Doctorem dicitur, ut eam Regalia jure obtineret.

3 Theologalis refo provifus est, cum cæterorum Canonicorum instar est.

4 Domi sue Lectiones habere potest, cum ei alius ad legendum locus a Capitulo non exhibetur.

5 Episcopo non competit immediatam jus in Theologali Lectiones; id juris ad Capitulum pertinet.

Lamez Tom. II.

Titius obtinet Regaliæ jure Theologalem N. . . In Presentibus Litteris enuntiat Doctorem possessione donatus est, sede vacante, aderat Magni Vicarii, ac deinde Theologalis functiones obeundas suscepit; atque adeo concionem habuit in Synodo, mandante & presente Episcopo; post annum circiter Lectiones aliquot in Sacram Scripturam edidit, cum id Capitulo significasset, idque domi sue. Quoniam porro doctrina nil gravius, eique eo magis invigilandum, quod etiam traditur, Episcopo Titium per Promotorem suum in jus accitum voluit, ab eoque petit, ut sibi de propria Ordinatione, de Gradibus, de institutione, ac missione, quod res erat, aperiret. Titius ab Episcopo in jus vocatus edixit se Lectionum suarum cursum repetere. Tam vero Episcopus ei sub pena suspensionis ipso facto interdixit, ne ulterius progresseretur, quoad postulata præstitisset. Itaque Titius de sua Ordinatione significavit, atulit quoque Litteras Baccalauræi formales in Theologia, Litteras autem decem studiorum minime produxit, de institutione sicut omnino, satis habens declarare se a Capitulo, cui Magni Vicarii præsent, installatum, & mandante ac presente Episcopo, & quidem pluries concionatum esse. Porro ille ab annis circiter sex Theologalis possessione gaudet.

Quæritur I. An ad Theologalem in Cathedrali Ecclesia obtinendam Baccalaureum formalem in Theologia esse satis sit? An non oportet in celebri Universitate studuisse, atque an non ejusdem Universitatis Litteræ sint producendæ? Hæc Rebuffi doctrina est in Concordatum §. Statuimus insuper ad verba, decennium, & privilegiata studiorum, Brodeau titulo de Præbenda pensione Sum. 46. Littera P. Castellæ Libro, cui titulus, Definitiones Juris Canonici pag. 725. titulo de Præbendis, art. 1. qui Doctoris titulum requiri pronuntiant.

II. An qui Baccalauræi tantum altatis Litteris Regis se Doctorem esse testatus est, haud saltem commiserit, qua Provisiones nullas reddat?

III. An Capitulum congregatum, sede vacante, presentibus Magnis Vicariis Theologalem instituire, eique missionem præbere possit? Ita quidem videtur, propterea quod existunt quadraginta Parochie, quæ a Capitulo pendent, quæque ab ipso quotidie conferuntur, quin ad Episcopum Provisi prolixè accedant; præterea Episcopus nominatus, qui aliam Diocesim hujus gratia deseruit, cum, sede vacante, Ordines ministrare voluisset, a Capitulo missionem sumptit, & non Magnorum Vicariorum, sed Capituli auctoritate Ordines contulit.

IV. An Theologalis a Rege nominatus opus habeat missionem, vel institutionem, quæ a possessionis susceptione vel installatione a Capitulo edita distingatur?

V. Omnes defectus hos tegat pacifica sex annorum possessio?

VI. Facta hypothesi in ejus Missionem aliquem defectum occurrere, Episcopus, qui Theologalis concionibus non formaliter interfuit, & quo mandante ille in Synodo concionem habuit, an non eum defectum textit? Præbitur missionem? Eamne rursus ab ipso Theologalis accipere debet? Episcopus an in presentia negare possit? Eam porro tribuens possitne illum interrogare?

VII. An Theologalis domi suæ privatim docere possit, Canonicis locum ei nullum, ubi Lectiones suas habet, suppeditantibus?

VIII. Cum Theologalis post Episcopi citationem edixisset se Lectionum suarum curriculum repetere, debuitne Episcopus, potuitne, edita Constitutione, prohibere, ne eisdem proloqueretur, quoad ei gradus suos suamque missionem significasset, suspensionem ipso facto minitatus, si forte refragaretur?

R E S P O N S I O .

Theologie Doctores subscripti, qui propositam facti speciem viderunt, & expenderunt, existimant quoad quæstionem primam; haud sufficere Baccalaureum formalem esse in Universitate privilegiata, ut Theologalis Dignitas obtineatur, sed præterea decennale studium requiri ex Pragmaticæ Sanctionis regula tit. de collat. §. 8. & ex Concordato tit. §. 1. qui incipit, Statuimus.

Quoad quæstionem secundam; Baccalaureum, cui Theologalis a Rege collata est, cum ei expositum esset illum Doctorem esse, quique hoc nomine in iis, quas profert, Litteris insignitur, falsitatis, qua ejus provifio vitiosa redditur, reum esse, atque esse devolutum locum, utpote quod ei male provifum fuerit; cum ita fieri poterit, ut a Rege gradus alius ejus tituli gratia præferretur, atque ita Graduatæ alius, Baccalaureus, atque adeo Licentiatum non audiret, vellet Rege eum antepone, quem utpote majori gradu exornatum obeundis Beneficij functionibus aptiorum judicaret. Id firmatum apparet Edicto Henrici II. an. 1550. mense Junio

in Fano sancti Germani art. 16. cuius verba in primo Volumine Collationis Constitutionum lib. 9. tit. 15. de crimine falsi Gallice relata ita Latine reddi possunt: „Omnes in Beneficium necesse salutaris rei, sive in collectionibus, imperationibus, procuracionibus, instrumentis, requisitionibus, studiis, graduum, Litteris, mandatis, nominationibus, aliisque Actis & instructionibus iudicialibus aut extrajudicialibus in Romana Curia, vel in aliis collationibus, aut presentacionibus sive in Actis Notariorum Apostolicorum, aliisque Actis Expeditionariorum, aliarumve personarum, publicarum, cuiuscumque conditionis fuerint, si Clericum, declarantur spoliati iure arrogato ad Beneficia, si rici sint, contentiosa evaserint, sique penis plechan- tur, quibus eos iudices in casu privilegiato plechendos censuerint, & remittantur ad proprios Praelatos & Iudices Ordinarios, ut in eos agatur tam declaratione inhabilitatis perpetuam obtinendi ac possidendi Beneficia in hoc Regno, quam penam aliis pro facti qualitate. Quod si Laici sint, in eos agatur ex nostre Constitutionis rigore, quam quidem volumus locum habere non solum quoad lites movendas, sed etiam quoad lites jam motas & intentas, quaque pendentes & iudicatas compertuerit.

Quoad questionem tertiam; Theologali satis esse provisum fuisse & possessionem inesse non fecimus atque aliam Canonice, quoniam Theologali Praebenda est altarum similis, adeoque in hoc negotio Sedis vacantis circumstantiam magni momenti non esse, quandoquidem quovis tempore inire Praebendam possessio, ac Theologalis missionem suam obtinet prout tituli vi; atque hoc quidem responso satis est factum questionibus 4. 5. & 6.

Quoad questionem septimam; licere Theologo docere domi suam, cum, ut id praestet, nullus ei locus a Capitulo tribuatur.

Quoad octavam questionem; Episcopus non posse in Theologalem quoad Lectiones, quas edere debet, iure gaudere, nisi jus ad ipsum devolvatur, nimirum si Capitulum curare neglexerit, ut ille officium suum expleat; quod in casu debere ille primum omnium monere Capitulum, se, si forte illud officio suo defuerit, de re cogniturum, & malo, quodcumque ex Capitulo negligentia contigerit, provisorium. Nimirum constat in Pragmatica & Concordato jus hoc immediate Capitulo tribui, non autem Episcopo, ut ex loco jam appellato licet intelligi, haec utriusque verba sunt: Quoties ipsum in ejusmodi lectione deficiere contingeret, ad arbitrium Capituli per subtractionem totius hebdomadae puniri possit. Si ergo Episcopus in hoc peculiari negotio jus immediatum non obtinet, haec in jus vocatio merito ab eo edita non videtur, praesertim cum longum tempus, quo Theologali gaudet Praebenda sua possessione, praesumptionem praebere debeat, Canonice, qui eum possessione donantur, non id inconsulto fecisse, ejus nempe Titulus haud ponderatus. Quomobrem est, cur Episcopus censetur cum turbare non potuisse, nisi in ipsum querele ei praesto fuerint. Verum illud scitu dignum est, an Episcopi jurisdictioni Capitulum subiectum sit, necne; si enim exemptum esset, tum Theologalis, tum Capitulum universon exemptione se tueri possit. Debit porro Theologalis in jus vocatus se sistere, ut se vel hac ipsa ratione, vel alia, quae ipsi opportuna visa esset, in tuto poneret.

Decisum Parisiis die 6. Augusti ann. 1678. Aug. de Lamer.

C A S U S IV.

Theologalis Obligationes,

- 1 Theologali in Gallis tenetur ex Ecclesia, Regnique Legibus conciones habere singulis Dominicis diebus, Festisque solemnibus, & praeter duas in hebdomada Lectiones edere.
2 Praest illa functionibus Tituli sui fundacione praescriptis se continere, si interese non fuerint.
3 Episcopo & Capitulo licet Sermonem ac Lectionum numerum imminuere, cum in Ecclesia, in qua Theologali residet, Populi & Clericorum numerus exiguus est.

Q U E S I T U M.

EX consuetudine ante omnem memoriam in Capitulo N... servata, & ab Episcopo, qui disciplina summopere in- vigilat, approbata Theologali non nisi decies in anno Ser- mones, ac duas hebdomadis singulis Lectiones edere tenebat. Sed ann. 1637. Capitulum sibi licere contendens a Le- ctionibus Theologalem eximere, eidem mandare voluit, ut perinde atque alii Canonici officio interesset. Haec reciproca contentiones occasione liti praebuerunt, postulante Capitu- lo, ut Theologali juxta Pragmaticam Sanctionem, & Con- cordata singulis diebus Dominicis, festisque solemnibus Ser- mones, duasque singulis hebdomadis Lectiones edere jubere- tur. Assensus est Theologali, & utriusque officio diligenter,

ac non sine Capitulo totiusque Urbis commendatione satisfac- cit. At magis hic labor ejus valeatidini nocuit, sublegetem in studiis animi contentione obtinuit, et auctor est. Qui primam in Ecclesia dignitatem obtinuit, et auctor est, ut sibi solatium querat, non nisi decies in anno conciones habens, & consuetis Lectionibus ex veteri consuetudine vacans. At Theologali vir probus metuit, ne id consilii con- scientiae legibus averteretur; neque adduci potest, ut illud amplectatur, nisi praesto sit Sorbonicorum Doctorum Consul- tatio, qua ita licere desinat.

Præter rationes a valetudine petitas non desunt aliae. I. Ibi est Episcopalis Sedes, ubi ne quingenti quidem incolae sunt, ac fere nemo unus ad Sermonem accedit.

II. Theologalis Dioecesi necessarius est, in qua Promotoris officium, cui est aprior, exercet.

III. Disciplinam & negotia Capituli optime callet, adeo- que ipse conclusiones omnes edit, tum ad temporalia, tum ad spiritualia, quod attinet. Quod in causa est, ut Canonice prima dignitate insignitus, quem non latet Theologalem tot tantisque laboribus parum esse non posse, atque utilio- rem ceteroquin operam exhibere, res velit in primum re- sistere. Itaque Sorbona Doctores rogat, ut super consilio a se proposito sententiam suam duorum aut trium Doctorum nomine firmatam proferre velint.

R E S P O N S I O.

Consilium Conscientiae subscriptum censet, ut appareat, que Theologali obligatio sit, disputationis exordium ducen- dum esse ex Pragmatica Sanctione §. Primo cum, tit. de collat. & ex Concordatis eodem titulo §. 1. Statuimus. Primo cum per generalis Concilii statuta sancto ordinatum existat, quod qualibet Ecclesia Metropolitana tenetur aut debet habere unum Theologum, qui sua doctrina & predicatione fructum salutis as- ferat, ordinat hoc Sancta Synodus, &c. & omni residentia, ac lectione, & predicationis subire voluerit; quique bis aut semel ad minus per singulas hebdomadas, cessante legitimo impedi- mento legere debeat; . . . & si residentiam deseruerit, de alio pro- videatur.

Qui omni residentia, lectione, & predicationis actu subire vo- luerit; quique bis aut semel ad minus per singulas hebdomadas, impedimento cessante legitimo, legere debeat, & quoties ipsum in hujusmodi lectione deficiere contingerit, ad arbitrium Capituli per subtractionem fructuum totius hebdomadae puniri possit. Con- cord. tit. de collat. §. 1. Statuimus.

In Aurelianensium Statutum art. 8. dicitur: „In qualibet Cathedrali Ecclesia Praebenda Theologiae Doctori offerat servetur, de qua ei per Episcopum providebitur, ea con- ditione, ut quoque die Dominico, festisque solemnibus, aliisque diebus Sermonem habeat; ter insuper in hebdo- mada Sacrae Scripturae Lectionem publicam edat, & edere pergat, & Canonici distributionum suarum privatione interesse teneantur, & compellantur“. Et in Statutum Blesensium artic. 33. „Constitutionem editam requirentibus Statibus Au- reliani congregatis, quoad tam Theologales quam Prae- dicatoriales Praebendas, exacte observari, & ad duo hoc obli- gare volumus, I. ad residendum, II. ad docendum, & concionandum; ut proinde nec Episcopus nec Capitulum ab hujusmodi obligationibus eum absolute eximere pos- sint, quia Theologali iis obstringitur ex proprii Benefi- cii institutione, ex Concilii, ex Regis Constitutionibus, & quorum omnium auctoritas Episcopi & Capituli auctoritas, ut longe multumque praestat“. Ex quo infero, inquit Gu- merius in Pragmaticam v. habeat, loco citato, quod Capitu- lum licet posse punire, non tamen in totum dispensare; id est ut omnino non teneatur legere; tum quia Capitulum non dispon- sat contra Concilium; tum secundo, quia si Lex voluisset dis- pensare, posse dixisset; tum quia ipsa lectio est in Republica fa- vorem introducta. Ex his rationibus id etiam apparet Episco- pum vel Capitulum hac in re dispensare non posse, ac si alterutrum in ejusmodi Sanctiones quocumque aggrediretur, auctoritatem publicam merito retraheretur. Rebuffus in Concordata loco cit. v. Contrarium animadvertit ipsi quoque interesse Republica, ut Theologali officio suo fungeretur; Pars tamen, inquit, quod ex causa possit Capitulum per ali- quod tempus modicum dispensare, non per longum tempus, quia Republica interest, & hic relinquatur punire Capitulo, non dis- pensatio; & intelligi, cessante impedimento. Quare Theologa- lis contra obligationem hanc quocumque demum temporis spatio nunquam praescribit, quia contra publicum bonum nullus est praescriptio locus.

Animadvertendum, Pragmaticam & Concordata de docen- di, quam de concionandi obligatione, qua Theologali ad- stringitur, vehementius loqui. Id apparet ex textum, qui supra allati sunt, lectione, & ex eo etiam, quod idem tex- tus non definitur eorum Sermonum numerum, quos Theo- logus habere debeat; definit autem, quod attinet ad Le- ctiones; Quique bis aut semel ad minus per singulas hebdoma- das, impedimento cessante legitimo, legere debeat. Ita sentit. Guim-

Guimerius loco laudato: Taxae, quae vicinis habeat legere, sed de predicatione tacet: quare quoties habeat predicare, arbitrio Capituli aut Episcopi relinquit.

Rebuffus tamen loco cit. §. Item contendit id a Concilio definitum esse, dum definit, quoties Lectio per hebdoma- dam Theologo habenda esset: Item cum non fuerit taxa pra- dicatoria, credo etiam, quod semel ad minus die Dominico vide- licet, vel alio die festo predicare teneatur. Et hoc tenet Glossa v. habeat, quia una determinatio determinans duo determinan- tia, ea pariter debet determinare; si tamen sine tria Festa in hebdomada, in quibus sit predicatoria, predicare teneatur, & hoc etiam approbat consuetudo, licet non exprimat in hoc tex- tu. Id argumento esse possit Episcopo plus juris esse Sermo- num quam Lectionum numerum imminuendi. Ut ut res ha- beat, cum Theologus institutionis suae vi conciones habere teneatur Episcopi loco, qui gravibus aliunde curis distentus id praestare non potest, qua de re Concilium Lateranense, IV. sub Innocentio. III. Can. 10. ann. 1215. Basiliense deinde Con- cilium, & Lateranense quintum, cum habendam Concio- num obligationem Theologalibus imposuissent, Lectionum sin- gulis hebdomadis edendam obligationem addiderunt; Aure- lianensium praeterea Statutum sanctione Sermones singulis die- bus Dominicis, festisque solemnibus addidit. Videndus Louet libr. 2. num. 46. Fovretus l. 2. cap. 5. num. 21. Denique complura Concilia particularia leinceps dedit Decretis suis utriusque huic officio Theologum devoverunt.

Rituense Concilium ann. 1584. Canon. 7. tit. 34. diserte tradit, quid Theologali agendum sit: In singulis Ecclesiis Ca- thedralibus, & Collegiatis, in quibus Canonice Theologus in- stitutus fuerit, teneatur bis aut semel ad minus in hebdomada praesere, & diebus Dominicis & Festis solemnibus concionem publicam habere.

Concilium Aquilgranense ann. 1585. tit. de Can. de Theo- logali loquitur in haec verba: Quicumque Praebendam Theologalem in Cathedrali, Collegiatae Ecclesia obtinet; in & qua fa- ceram lectionem generat, & quibus diebus Episcopus, de Consilio Capituli praescripserit, ut interpretationis sua munere fungatur accutur, ad illius praescriptum praestit, de qua ut bis saltem in hebdomada legat; cuius lectio etiam Clerici Seminarii intersit, si ita Episcopo videbitur: in Ecclesia vero Cathedrali, saltem die Festo, semper Sacram Scripturam interpretetur, & ex- ponat; nisi quando aliquid Episcopus de consilio Capituli jus- serit.

Tolosanum Concilium ann. 1590. celebratum cap. 2. §. 4. ita statuit: Qui in Cathedralibus aut Collegiatis Ecclesiis Theo- logi Canonice iure instituti, ut bis aut semel in hebdomada pra- dicationes, Dominice vero festisque diebus conciones publice ha- beant; si pergo lectiones, concionibus frequentis Cathedrali- bus & Collegiatis Ecclesiis Dignitates & Canonici; lectionibus saltem omnino earundem Ecclesiarum, imo totius Civitatis Cle- ricis adsum.

Avenionense Concilium ann. 1594. tit. 10. de Theologi- bus ita pronuntiat: Provisi de ejusmodi Praebenda, Sacram Scri- pturam, seu Theologiam interpretari, docereque, diebus quidem Festis populam, & diebus vero certis diebus ad Episcopo pra- scribendis, Clericum per se & non per alios compellatur. Narbonense Concilium habitum ann. 1639. cap. 4. ita Theo- logali obligationes recenset: Valere Praesens sancti Concilii Tridentini in omnibus adropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis Praebendam primo vacantem pro Magistro Theologiae assignari, . . . qua nunquam confri possit nisi Doctori, vel Licentiatum, seu Baccalario in Theologia, qui per se ipsum singulis diebus Do- minicis verbum Dei publice in istem Ecclesiis actualiter predi- cet, & bis in hebdomada casus conscientiae doceat: quem attentis audire Canonice, & alios Ecclesiarum Cathedralium aut Colle- giatarum Beneficiarios hauriant.

Burdigalense Concilium ann. 1624. cap. 9. num. 13. Theolo- gales a tem, inquit, in lectionibus habeatis si qui negligenter extiterint, privilegio Canonice concessio non gaudeant, ac insuper si diebus festis non legentur, illarum dierum distributionibus careant; & priventur; habeant etiam conciones verbi Dei ad popu- lum singulis Dominicis & Festis diebus solemnibus in Cathedra- li, ubi id comode fieri potest, sin minus, in aliis Ecclesiis ab Ordinariis istem assignandis.

Qua in re duo veniunt animadvertenda; primum est, Theologalem teneri ipsum per se Beneficii sui obligatio- nis satisfacere; hac sane mens est Conciliorum Narbonen- sis, Avenionensis, & postillimum Tridentini Sess. 5. cap. 1. de Reform. Non nisi personis idoneis conferantur, qui per se istos id munus explere possint. Alterum est, si quando Theo- logalis ob aliquod legitimum impedimentum Lectionibus suis vacare non possit, oportere, ut alius ejus loco ab Epi- scopo, vel si id moris obtineat, a Theologo ipso com- mittatur.

Quamvis ex allatis auctoritatibus Theologus solemnibus diebus Festis Sermones, & per hebdomadam Lectiones habe- re debeat; si tamen ex Theologali Praebenda peculiari Fun- datione minori obligatione adstringeretur, Titulo suo stare possit; si in Urbe pariter populi non satis esset, ut con- gruum Auditorium singulis diebus Dominicis constitueretur, Lamer Tom. II.

aut discipulis nullas accederet, Theologus ab habendis Le- ctionibus eximeretur; & ad Sermones quod attinet, Episco- pus de consilio Capituli possit eas, quae edere teneatur, ad numerum certum redigere, eorum, qui quidem is interes- sent, ratione habita; atque his fortasse de causis in peculiari- bus Ecclesiis quoad Theologorum functiones tanta occurrit consuetudinum varietas.

Hoc posito, eo demum redigatur omnis questio, in nempe Theologus, de quo dictum est, ob causas in Expositione al- latas praeter Lectiones, quas edit, decies tantum in anno Concionem habere possit?

Respondetur, licere Theologo cum Lectionibus, quas edit, non nisi decies in anno concionem habere, si Episcopus de Consilio Capituli e re esse non judicet, ut, quia minus fre- quens est Urbs, in qua residet, sapias concionetur; hac Tridentinae Synodi mens est loco citato, quod exigit, ut hominum satis adit ad Auditorium constituendum; in Metro- politanis, vel Cathedralibus, si Civitas insignis & populosa, si ibi numerus Clerici fuerit &c. . . Jam vero ea in Urbe, in qua Theologus hic degit, ne quingenta quidem personae sunt; ex quibus sane non apparet existeri posse congruum Auditorium diebus quibusque Dominicis, festisque solemnibus, quibus diebus Theologus ex Concilio, Regisque Con- stitutionibus Sermones habere debet. Non ergo quod minus firma sit valetudine, vel quod curis aliis distineatur, ille ab ejusmodi officio eximi potest. Si enim cum septies concioni- bus vacare debere Episcopus judicaret, eique id facere per valetudinem non liceret, suo se Beneficio, quibus obeundo officio impar foret, abdicare deberet, nisi Episcopus ei Substitutum non sine congrua substitutione sufficere satis esse judicaret.

Neque vero Theologus a Concionibus eximi propterea po- test, quod Dioecesis Promotor sit, aut Capitali negotia pro- curet. Primum quippe Theologali Officium in eo est pos- tum, ut Beneficii sui obligationibus satisfaciat. Tum vero si quid ei supererit temporis, aliis, quibus addicetur, ne- gotiis vacare poterit. Barbosa de Can. & Digni. cap. 28. num. 61. assert non pauca Decreta Pontificum Pauli V. & Gregorii XV. pro Hispaniarum Regno, quibus prohibetur, ut Theologali ordinarius & delegatus Juxta fiat, idque, ut vero simillimum sit, ut suum quam late patet, officium im- plectat: Canonice hujusmodi, qui Praebendam Decretalem, aut Magistralem obtinet, vel cui munus legendi Sacram Scripturam incumbit, non potest esse ordinarius Juxta, vel delegatus. Nec magis Sermonum numerus ad denarium tantummodo redigi potest ejus opere pretextu, quam Capitulo & Dioecesi aliunde navat. Hoc enim loco illud pronuntiarum potest, ejusmodi pretextibus utiliores fundationes saepe funditus everti, timen- dumque est, ne, redactis ad decem quatuordecim annos duode- cim Theologi Sermonibus, pedetentim ejus functiones om- nes de medio proflus tollantur. Id quod contingit in Eccle- siis compluribus, in quibus Theologus nec Sermones, nec Lectiones edit.

Ex his omnibus consequens fit, eum, cujus gratia consu- litur, id consilii amplecti possit, quod ei a prima Capitali Dignitate proponitur, ut nempe cum Lectionibus decies tan- tum in anno Concionem habeat, nisi Episcopus de Capitali consilio Conciones ab eo septies habendas censuerit.

Decisum hac die 18. Aprilis ann. 1694. G. Fromageau.

C A S U S V.

Theologus cum obligatione se conformandi mandatis Episcopi quoad habendi Sermonis horam.

- 1 In Ecclesia, in qua nullam Theologi Sermonem habeat, Epi- scopus Theologo mandare potest, ut singulis diebus Dominicis concionetur, eique concionis tempus praescribere, quod Clero & Populo commodius esse judicaverit.
2 Si nullas Theologus conciones habeat, eas, etiam dum abest, habendas curare debet.

Q U E S I T U M.

Episcopus, qui Theologum sine functione reperit, po- teltne ipsum adigere, ut diebus Festis ac Dominicis concionetur, eique horam statuere, qua Canonice & Populo commodior sit, praesertim vero Adventus & Quadragesimae tempore? Theologus hic iuste obtinet conciones habendi mane Missae majoris tempore in Choro, ubi nunquam habetur Sermo nisi die Synodi, cum Chorus capax non sit ejus Populi, qui ex Urbis incolis, qui duodecim mille numero sunt, possit convenire? Praeter quam quod postis sedibus, Magna Missa non possit ea, qua par est, dignitate celebrari.

Et se tuetur Theologus, quod ipse non Populi Concionator sit, sed Cleri. Is est ejus animus, dum eam concionandi horam sibi pertinaciter arrogat, ut Capitulum, quod ejus Decessores nonnulli fecerunt, detrahat, & Concionibus ad horam cum dimidio protrahat eo demum adigat, ut sibi silentium imponat. Contendit exemplum Decessorum suorum, qui ita ter aut quater annorum quinquaginta spatio concionati sunt, consuetudinis loco haberi posse, nec Episcopo lice- re Sermonis horam omnibus antepone praeferere.

Contendit etiam Theologus se non teneri alium, qui loco suo concionetur, sufficere, cum ipse concionari non potest, aut tribus vacationis mensibus, quos aequae ac ceteri Canonici sibi vindicat.

R E S P O N S I O.

Consilium Conscientiae subscriptum censet Episcopum Theologo mandare posse, ut concionetur, eique horam praescribere, quae Capitulo, atque Urbis Populo commodior sit; Theologalem injuria contendere se Populi Concionatorem non esse, quoniam Orator est Ecclesia totius, qui Populum aequae ac Clerum complectitur; ac Theologalem ipsam, qui Concionibus habet, utpote spectatum tanquam fungentem eo munere, quod ad Episcopum pertinet, prout fuit ipse Populum docere debet, ministerium suum ad unum Capitulum redigere non posse, ut liquido constat ex Concilio Lateranensi IV. quo nempe fundamento Theologicae institutioni sunt praedicationis gratia, quemadmodum etiam ita res se habet a tertio pariter Lateranensi Concilio cap. 18. ut si sacram Scripturam in Cathedralibus & Metropolitanis Ecclesiis explicandi, & Fideles ea, quae ad animarum regimen necessaria sunt, docendi obligatio praescriberetur.

Porro nec in Pragmatica Sanctione, nec in Concordio quicquam occurrit, quod eligenda Sermonis horae jus afferat Theologo; ut proinde, si de nova institutione agatur, Episcopi, qui ejus de jure Superior est, Constitutioni se subdere debeat, praesertim cum, si de Populorum, qui peculiari titulo ab Episcopo pendent, catechisti quastio instituantur, ejus quoque fit de commodiore atque utiliore ejus peragenda tempore judicare.

Theologis tum ex Concordii, tum ex Pragmaticae verbis a Capitulo quoad praedicationem non pendet, quemadmodum

quoad doctrinae tradendae obligationem eidem subiectus est, quia nempe non dicitur distributionibus, nisi praedicta, a Capitulo privari posse, ut sane potest, nisi doceat. In verba: *Et quoniam istum in ejusmodi littera adhibere congerit, ad arbitrium Capituli per subtractionem fractionum totius hebdomadae puniri possit.*

Exemplum, quo Theologus hic nititur, satis ostendit, horam, quae ejus Antecessor Sermoni vacabat, importuniorum fuisse, adeoque mutandam esse; praesertim cum haud satis diuturnum tempus fuerit, ut possessionem firmaret, quodque ab eo factum est, fuisse videatur in fraudem; atque ut se ipse ab habendis Concionibus perturbatione, quam importabat, eximeret.

Ex Pragmatica & Concordii verbis Theologus perpetuae residentiae lege tenetur. Guimerius in §. Primo cum de collat. V. Residentia pronuntiat eam personalem & continuam esse debere. Et sane ex Constitutione intelligimus teneri Theologum omnibus diebus Dominicis Festivisque praecipuis Sermones habere, atque hebdomadis singulis Lectiones tradere; id quod concinit Pragmatica Sanctionis & Concordii verbis illis, *per singulas hebdomadas.* Quod prolepto perpetuum residentiam supponit, ut proinde verbis stricte sumptis, Theologalis, id quod ceteris Canonici licet, tribus mensibus abesse nequeat. Quoniam tamen ejus rerum ratio, valetudo, aliaque legitima cause postulare aliquando possunt, ut ille ad tempus aliquod functiones suas intermitteret; convenit ut, si ei sit impossibile docendi munus, tribus circiter mensibus a Lectionibus vacare possit, Julio scilicet, Augusto, & Septembri, ut in Tridentina Synodi sess. 5. cap. 1. num. 16. Adnotationibus declaratur. At si eidem Sermonum quoque onus injunctum sit, rationi consonum fuerit, ut per aliquod vacationum tempus Virum Episcopo gratum, loco suo Sermones habiturum deleget, quia nempe a iustitia alienum est, Populum, absente Theologo, audiendi divini verbi solatio privari semperque necesse est, ut quicumque Beneficium obtinet, utcumque tandem se habeat, prospera, seu adversa valetudine utatur, adsit, vel absit, omnes necessarias circumspicione adhibeat, ut proprii Beneficii obligationes fideliter impleantur.

Decisum Parisiis die 3. Maji ann. 1676. Aug. de Lanet.

Theauri nomen, quod non paucas nec unius generis notiones habet, hoc ita accipitur, ut auri, argenti, vel alterius cujusvis pretiosae rei congeriem, quae sub terra, in pariete, vel alibi delitescit, & forte fortuna fodiendo aut demolendo reperitur. In eo vertitur difficultas, ad quem demum ejusmodi Theauri, qui ita inveniuntur, pertineant, quia in hoc negotio Leges & Consuetudines non concordant, immo vero magnopere discrepant.

Hallucinantur hac in re Confessariorum & Casuistarum plerique; Legibus enim cujusque Provinciae per oscitantiam minime ponderatis, Romano Juri adhaerentes vulgo pronuntiant, Theauros partim ad Principem, partim ad fundi Proprietarium, partim denique ad inventorem spectare, & partem quidem tertiam eorum unicuique tribuendam esse. Id autem Confessariis in hoc negotio erroris occasionem praeber, quod veteres Casuistae non nisi Jus Romanum legerunt, recentiores autem, de variis Provinciarum consuetudinibus non cognoscetes veteribus subscripserunt. Qui sane nihilominus error est; cum enim Theauri sint bona derelicta, Legis est, inquit D. Thomas, eos qui expedire consueverit, adjudicare; ita ut in Regionibus, in quibus Jus scriptum servatur, ex Romanae legis sanctione sit decidendum, ad quem Theauri pertineant. Sed cum Lex haec regulae loco esse non possit in Consuetudinaria Regione, in qua Consuetudinum, quas Princeps Patentibus Litteris in Senatus Acta relatis firmavit, ratio habenda est; hinc sequitur, ex Consuetudinibus, ad quem tandem detecti Theauri pertineant, judicandum esse. Regiae Constitutiones, ad Theauros quod attinet, nihil in Gallia definierunt, & Constitutio, quam nonnulli Juristae sacrosanto Ludovico tribuunt, nequaquam occurrit.

Jus quidem scriptum id ita definit: Tertia pars cedebat Proprietario fundi, in quo Theauros inventus erat; tertia item pars ei, qui Theaurum invenerat, quia nempe Inventor in causa est, ut eo Proprietarius fruatur; alia demum pars tertia Principis erat. Jus hoc Principis ignotum erat in antiquis Romanis Legibus, qui eos tantum Theauros Principi tribuebant, qui in ejus fundo reperti essent, alios omnes partim Inventori, & partim fundi Domino relinquentes. Id juris ab Ethnicis tantum Imperatoribus institutum fuit, quorum Constitutiones ab Imperatoribus Leone & Justiniano abrogatae fuerunt; at ex tamen servantur in his regionibus, in quibus Jus scriptum Legis vim habet.

Theaurorum negotium non eodem modo Galliarum Consuetudines definierunt. I. Sunt enim Consuetudines, quae statuerunt (a), Theauros ad Regem omnino spectare, ejusque Domini partem esse, ita ut Proprietarius ipse nullam eorum partem percipiat. Ita Britanniae minoris, itemque Normaniae consuetudines, in quibus de Inventore ne verbum quidem. Silvanecti Consuetudo Normana Consuetudini valde conformis est.

II. Aliae Consuetudines, ut Barbonensis, Theauros antiquitus congestos partiuntur trifariam, ut eorum pars una summo Judici, alia fundi Domino seu Proprietario, tertia denique Inventori cedat aequis portionibus (b). In his Consuetudinibus Rex gaudet tertia parte, cum ipse summus est Judex; nempe cum fundus

(a) Consuetudo Britanniae tit. 2. artic. 46. Normaniae artic. 212. & 282. Silvanecti artic. 39. (b) Consuetudo Barbonensis artic. 337.

fundus intra ejus peculiaris Ditionis terminos continetur; id quod etiam locum haberet, si eundem oppignorasset; Oppignoratoris quippe nullo in Theaurum jure gauderet, quia non nisi tanquam Usufuquarius spectatur.

III. Parisiensis Consuetudo, cujusmodi quidem redacta est, nullam decreto firmatum articulum exhibet, in quo de Theauris sermo fit; sed Baquet in suo Tractatu de Justitia Juribus de iis verba fieri monet in eorum articulo uno, qui reformationi subiecti fuerit. Articulus hic fuit Barbonensis Consuetudinis dispositio, servaturque in Parisiensi Senatu, qui definit in Theaurorum tertiam partem Regi nisi juris esse, nisi iis in locis detecti fuerint, in quibus ei supremum Tribunal competit; quod si alibi detegantur, eam tertiam partem ad supremum Magistratum spectare.

IV. Non desunt Consuetudines, quibus finitur, ut Theauri antiquitate donati, cujus Dominus cognosci nequit, in locis publicis, plateis nempe, nudinis, callibus, viis detectis dimidium unum supremo Judici, Inventori dimidium alterum cedat (a). Haec Cameracensis Consuetudinis sanctio est; ex qua concludendum, Theaurum, siquidem in privati hominis fundo repertus fuerit, in tres aequales partes tribuendam esse, ut alia ad Inventorem pertineat, alia ad Proprietarium, alia ad Dominum, seu Regem, prout declaratum est, si enim Consuetudo haec silet de Proprietario, cum in loco publico Theauros detegitur, ideo est, quod Dominus publicorum locorum est Proprietarius.

Id expressis verbis declaratur in Bartenfi, Senonensi, & Antiffiodunensi Consuetudinibus (b), quae praecedentium Consuetudinum commentaria veluti quadam sunt. Theauros in loco publico inventus pertinet, nec dimidia ex parte ad supremum Judicem loci, ubi repertus est. Itaque nullum Regi jus in eum est, nisi ipse loco supremus sit Judex. Dimidium autem alterum pertinet ad Inventorem, qui nulla in, terjecta mora id summo Judici patefacere debet; ac si faxit, multandum est. Proinde si totum sibi Theaurum retineat, tenetur partem, quae ad supremum Judicem spectat, restituere, quia Rex illi eandem adjudicat. Quod si in privato fundo Theauros inventus fuerit, inventori tertia pars cedat, tertia item ad Proprietarium, nec non summo Judici tertia; ac si in proprio fundo quis invenerit, duae tertiae pars ad eum devenient, alia vero tertia pars ad summum Judicem. Videi possunt ceterae Consuetudines in hoc negotio, & de Remission in Tractatu, quem Gallicè inscripsit des Droits de garde pag. 93.

C A S U S I.

Theaurus in domi demolitione repertus.

- 1 Si Jus unum naturale conservetur, Theaurus, dum domus dicitur, inveniatur, omnino Inventoris esse debet. 2 Sed ex Legibus inter summi Domini & Inventorem dividendum est, nisi fecus aliqua Consuetudo definiat. 3 Si Theauri pars summi Judici tribuenda sit, ejus tres partes statuenda sunt, & eorum una dicto Judici tribuenda.

Q U A E S I T U M.

Operarius in demolenda domo occupatus Theaurum invenit, hoc est magnam auri & argenti vim, ab annis amplius centum, ut vero simile fit, occultatam, id quod apparet ex auroreorum numerorum formis quae antiquae sunt.

Domus haec a sex annis empta a Monialibus: spectabat illa a Patre in filium ab annis centum & amplius ad eos, qui illidem Monialibus eam vendiderunt, sitque vero proximum pecuniam ab eorum Majoribus, opibus ac divitiis affluentibus congestam fuisse.

Queritur, ad quem spectet haec auri & argenti vis, an ad hunc Operarium, vel quata pars ei cedere possit? An ad Moniales, quae domum haud ita pridem emerunt, & possident, vel quam partem possint sibi sumere? An denique qui domum vendiderunt, quicumque sibi vindicare possint, vel illo ejusmodi jure gaudeant? Animadversione dignum est, Moniales haud inopia laborare, Theauri porro inventorem purum purumque Operarium esse, ejusmodi quoque esse ejus partem, ei non desse familiam, & quotidiano opere ac labore vitam trahere, futurum divitem, si inventa pecunia ei remaneret.

R E S P O N S I O.

Consilium Conscientiae subscriptum censet, tempus ultra centum annos immemorabile fere censeri, ut proinde Theauros hic tanquam res occulta, & incognita ab immemorabili tempore, cujusque verus dominus cognoscitur nequeat, spectandus sit. Quomobrem Theauri definitio, quam Jus tradit, ei rei, quam Operarius in domo, quam diruebat, invenit, accommodari potest; Theaurus est verus quaedam depositio pecuniae, cujus non extat memoria, ut Dominum non habeat. Haec verba sunt Digesti. 41. tit. 1. l. 21. Ex eo enim quod domus, de qua quaestio est, ad venditores hereditario jure spectaverit, consequens fieri Theaurum saltem ex parte ad eos pertinere, gratis assereretur; ac probandum prius esset eandem domum nemini unquam locatam fuisse, & neminem unum, a venditorum Majoribus alium in ea fuisse versatum; quod non apparet. Hoc posito Respondetur, si naturalis Juris ratio haberetur; necesse fore, ut Theauros hic omnis ad Inventorem spectaret. Cum

(a) Consuetudo Cameracensis tit. 24. artic. 3. (b) Conf. Bar. artic. 41. Senon. artic. 8. Antiffiod. artic. 11. (c) Bannez in D. Thom. 2. 2. quaest. 66. artic. 5. conclus. 6. Lanet Tom. II.

porro id naturalis Juris esse dicitur, non ideo est, ut monet Bannez in S. Thomam (c), quod naturale Jus aperte declarat Theaurum Inventori tribuendum esse; sed id minus propria significatione accipi debet, ita scilicet, ut, cum Theauros is nullus sit, consequens fiat, eum Inventori cedere: Cum dicitur, quod jure natura Theaurus inventus est Inventoris, intelligendum est negativè, non omnino positivè, hoc est quod jus natura non praecipit positivè, quod Theaurus sit Inventoris, sed quia jure natura non est alterius, statim efficitur occupantis. Consulendi Diana (d), & Sylvius in hunc eundem D. Thomae locum.

Si tamen Civiles Leges spectentur, Theaurus inter fundi Dominum & Inventorem est distribuendus. Ita D. Thomas loco laudato in haec verba: *Et eadem ratio est de Theauris antiquo tempore sub terra occultatis, quorum non extat aliquis possessor, nisi quod secundum Leges Civiles tenetur inventor dare medietatem Domino auri, si in alieno agro invenierit. Bannez, & Sylvius in hunc locum Civiles Leges in medium proferunt, subscribuntque D. Thomae sententiam, quae complurium aliorum Theologorum est, quos laudat Bonacina (e).*

Ex his omnibus sequitur, nisi forte ibi, ubi Theaurus inventus est, probata aliqua Consuetudo, vel aliquae Leges obfint, in praesenti facti specie Theaurum inter Moniales, & Operarium dividendum esse, idque eo magis, quod ille pauper est, ejusque familia inopia laborat. Verum si eo loci Theauri pars summo Magistratui tribuenda esset. Theaurus tribuendus foret in partes tres, prorsus ut in quibusdam Consuetudinibus accidit; & inventor tenetur ultro restituere, nec sententiam Judicis expectare; etenim causa exempli Provinciae Lex, quae Theauros, quos in propriis quoque fundis quispiam invenerit. Feudali Domino adjudicat, non est spectanda tanquam dispositiva Lex, quae declarat, ad quem demum rerum dominium spectare debeat. Vide Bonacinam tom. 2. pag. 385.

Decisum Parisiis Kal. Martii ann. 1699. G. Fromageau.

C A S U S I I.

Theaurus inventus.

- 1 Commune Jus postulat, ut inventus Theaurus in duas aequas partes tribuatur, quarum una Fundi Domino, altera Inventori cedat. 2 In Provinciis, ubi probata Consuetudo aliter statuit, ei statim est.

Q U A E S I T U M.

amentarius quidam opus faciens in via antri cujusdam Theaurum invenit, qui nonnullis veteribus argenti numismatis constat. Qua in re queritur, quis ejus usus esse debeat?

(d) Diana Tom. 9. traç. 5. de Theaur. resol. 18. (e) Bonacina tom. disp. 1. quaest. 3. punct. 6.

debeat? An ex communi Jure tribuendus sit inter Camentarium & fundi dominium, an vero ad Feudalem Dominum spectet, cui Provincie Consuetudine adjudicatur? Feudali Domino de re nesciente, meliore evadit Camentarii conditio? Potestne Thefaurum, donec ad restitutionem damnetur, retinere?

R E S P O N S I O .

Consilium Conscientie subscriptum, ut proposita questioni respondeat, duo hoc loco pensanda censet: Primum est, ex Jure Civili in Digesto (a) Thefaurum esse pecuniam ab immemorabili tempore alicui depositum, que non amplius Dominum habere judicatur; ex quo fit, ut hac pecunia ad eum spectet, qui eundem invenit, quoniam nullus est. Textus in medium allatus est in Casu superiore: Thefaurus est vetus &c. In Codice Thefaurus ad eum pertinet, qui in proprio fundo invenit, totius sit Dominus; qui in alieno, cum Domino fundi paritur: & dimidiam retinet. Alterum est, praxim nostram a Romano Jure differre, ut ex Auctore, qui naturali ordine Civiles Leges (c) digessit, & ex Chopino licet intelligi. Ex quo inferri potest, cum Civile Jus hoc in Regno Legis vim non habeat, quique Thefaurum invenit, nullo positivo & peculiari titulo, quo ejus dominus efficiatur, instructus sit. Provinciarum Consuetudi-

nibus id, quod expedire censuerunt, legitime super hoc articulo statui potuisse communia boni gratia. Sylvius in eundem appellatum D. Thomae locum conclus. 2. declarat, quemadmodum Principes alii Thefauros tribuere poterint, quamvis communi Jure ad Inventores quodammodo pertinere viderentur. Ex sane pendunt bona nostra a Principum Legibus non modo quoad eorum peculiarem dispositionem aut ulum, sed etiam quoad eadem acquirendi rationem; ex quo fortasse tritum illud: Possidemus bona nostra jure Principum.

Hoc posito, respondetur. Provincie, in qua hic (a) Thefaurus inventus est, Consuetudine Legem, que obligat, eo loci constituit, consequens fieri, Thefaurum ipsum ad Feudalem Dominum pertinere, adeoque ab inventore retineri non posse; sed ei reddendum esse, Judicis Sententia non expectata; neque enim in hoc negotio de pena agitur. Lex, que, ut supra in alio Casu dictum est, Feudali Domino Thefaurum tribuit, haud tanquam penaliter Lex spectanda est, sed tanquam dispositiva, que determinet, cuiusnam rerum Dominium cedere debeat. Si pauper est is, de quo agitur, rationi consonum fuerit, ut gravis alicuius viri auctoritatem suam apud Feudalem Dominum interponat, atque ab eo aliquam Thefauri partem in inventoris favorem obtineat; si tamen Dominus uti vellet jure suo, non possit, si res ad juris apices exigatur, eodem spoliari.

Decisum Parisiis hac die 18. Junii ann. 1701. G. Fromageau.

T O N S U R A .

Clericorum Tonfura perantiqua est in Ecclesia, quoniam sanctus Isidorus Hispanensis memoria prodit, ejus usum a Nazarenis coepisse, qui cum per aliquod tempus capillos alere studuissent, & omnino singularis vitæ austeritatem coepissent, eos deinde tondebant, & Sacrificii igne comburendos in Templo offerrebant. Sed illud vere dici potest prioribus Ecclesie sæculis nihil præter magnam in vestitu modestiam fuisse, quod externa quidem specie Episcopos, Ecclesiasticosque fecerneret; hanc autem distinctionem non ante sextum sæculum incepisse; ad Tonfuram quod attinet, ejus usum septimo atque octavo sæculis generatim obtinuisse, atque adeo tunc dictum esse sanctum Petrum ejus Auctorem fuisse. Ex Toletana quarta Synodo Canon. 4. licet intelligi id moris in Hispania viguisse, ut tonso capite Clerici essent, ut sunt etiamnum pueri Choro inservientes, omnisque Clerus non nisi capillorum quasi orbem in coronæ formam referret.

Tonfura nequaquam Ordo est, sed sancta solummodo cæremonia, qua quis in Ecclesiasticum statum ingreditur, & Beneficiorum, atque Ordinum capax efficiatur. Nuncupatur Tonfura, quia Episcopus in Crucis formam capillos amputat, ut Tonfuratus moneatur se a sæculo sejunctum esse, atque omnia supervacanea exuere debet; atque hæc quidem exterior nota, perinde ac vestis, Clericis a Laicis distinguendis inservit. Iis vero tantum conferenda Tonfura est, qui merito spectari possunt tanquam a Deo ad statum Ecclesiasticum appellari, quique deinceps ad Ordines promovendi posse creduntur, cum Tonfura in id unum sit instituta, ut ad eos preparatio veluti quædam esset.

Ii porro, qui ad Tonfuram accedunt, debent ita esse dispositi, ut I. In Clericali statu persistant ad mortem usque; II. Se Deo in eodem statu devoteant non lucri cupiditate abrepti, non humano sensu illecti, non fatu permoti; III. Proprio Episcopo, Sanctisque Canonibus in omnibus obsequantur; IV. Proprii status notas, nempe Tonfuram, capillos breves, & habitum Clericalem toto vitæ tempore deserant; V. Mundum contemptui ducant, & omnibus oblectationibus, quæ Clericis interdictionibus, abstineant; VI. Serio ad studium, ut Sanctorum scientia se exornent, & ad orationem, ut Dei spiritum sibi comparent, animum convertant; VII. Ita vivant, ut pravæ affectiones cohibeant, & a mollitie, in qua Christianorum hominum plerique versantur, alieni.

C A S U S I .

Deferenda Tonfuræ obligatio, qua tenetur Clericus ex Beneficio pensionem percipiens.

- 1 Clericus nec Tonfuram, nec habitum Clericalem deserens pensionem, quam ex Beneficio percipit, frui nequit.
2 Potest Episcopus eum censuris compellere, ut vivat, quemadmodum Clericum decet, aut pensionem renunciet.

Q U Æ S I T U M .

Junior Clericus Conventualem Prioratum adeptus ea lege, ut, cum ei per statum liceret, Sacros Ordines suscipere, is se addicere noluisset, & Beneficium cum pensione resignavit. Inregra vivit & induitur sacrorum more, enssem gestans, hincam sibi iam, appositamque amplam casariam; cum tamen nec sancti Lazari, nec alterius Ordinis Eques sit, ut enssem deferret, & pensionem retinere possit.

Itaque rogatur Sorbona Doctores, ut pronuntient, an non hic Adolescens, cui ex Conventuali Beneficio pensio est,

(a) Digest. tit. 31. de acquir. rerum dominio.
(b) Cod. L. unic. de Thefauris §. 39.
(c) Daumas, Leges Civiles &c. tom. 2. l. 3. tit. 7. pag. 429. Chopin tom. 2. l. 1. art. 61. pag. 333; & tom. 2. pag. 217.

Tonfuram & habitum Clericalem deserere, & quicquid in hoc capite Sancti Canones & Pontificum Decreta statuerunt, significare teneatur? Magnum quippe discrimen ponitur inter eos, quibus Rex in Beneficiis pensiones concedit, quique iis per resignationem potantur.

R E S P O N S I O .

Consilium Conscientie subscriptum censet. I. Quicumque ad Tonfuram accedit, eum Clericali statui se devovere; qui status peculiarem Dei cultum requirit, Tridentino Concilio sess. 23. cap. 3. de Reform. ita statuente: Nec prima Tonfura intendant, nisi qui, ut Deo fideliter cultum præsentent, hoc vitæ genus elegerint. Ex quo fit, ut nemo pensionem, qua Tonfuram supponit, obtinere possit, quin eam contrahat obligationem.

II. Eiusmodi pensiones a Pontifice non concedi, nisi ut, qui eas petunt, habeant, unde in Ecclesiastico statu vivant, nec præ inopia eum deturpare, & rationes, quibus ignominia affici possit, querere cogantur. Ex sane ut Ecclesia bona ad Deum honorandum sint instituta, ita par est Clericos, qui proprii status gratia Deo cultum exhibent, præ cæteris eadem possideant.

III. Cle-

(d) Vide Dianam §. par. tract. 5. De Thefauris. Navarr. Sum. cap. 17. num. 17. Greg. Tolos. in Synagoga. verbo Thefaurus. Animadversiones in Jus Gallicum, verbo Thefaurus gallice editæ. Sylvius in 2. 2. quart. 66. art. 5.

C A S U S I I .

Ætas ad suscipiendam Tonfuram.

- 1 Episcopus citra causam legitimam transgredi non debet Diocesis sue Statutum, quod prohibet, ne cui Tonfura ante ætatem annorum decimum conferatur.
2 Beneficii pueri ætatem novem oblati spei non est hujus statuti violandi sufficiens ratio.

Q U Æ S I T U M .

Veteribus Diocesis statuti præcipitur, ne cui Tonfuram ante annos quatuordecim Episcopus conferat; statutum hoc servarunt Episcopi tres.

Porro puer nono statim ante Tonfuram petens, rejeclusque contendit deinde se propterea Beneficii sacrum facere, petique, ut in ejus Beneficium gratiam, sine quo de suscipienda Tonfura sollicitus omnino non esset, admittetur. Rogatur Sorbona Doctores, ut siam scripto sententiam proferant, definiantque, an Episcopus non ignorans puerum hunc non alia de causa Tonfuram petere, quam ut Beneficium obtineat, a Statuto tuta conscientia recedere possit.

R E S P O N S I O .

Consilium Conscientie subscriptum censet Episcopum non debere in hac facti specie a Statuto, quod editum est servatumque a tribus ejus Antecessoribus, omnino recedere, atque huic pueri ante ætatem Statuto præscriptam Tonfuram tribuere. Canones quidem ac Tridentina Synodus ipsam diste ætatem non indicant, quæ Episcopum Tonfuram conferre possit; adeoque eam potest, quæ ipsi videbitur, ætate tribuere, dummodo non ante septennium, ut definitum est cap. 1. de gloss. v. infans de temp. Ordin. pluribusque Galliarum Conciliis a Buchello relatis l. 3. de Ordine rit. 2. cap. 8. 49. 52. 54. Verum in Diocesi, de qua agitur, Constitutione edita firmatum est, ne Tonfura ante annos quatuordecim administraretur; in hac ergo praxi, que in Diocesi per annos plures obtinuit, Episcopus citra legitimam causam dispensare non potest. Tonfura in statu Ecclesiastico ad suscipiendos Ordines, & ad Beneficia quælibet possidenda janua est. Antehanc ætatem haud aptus est infans ad Ecclesiasticam rationem a Laicali discernendam, statumque eligendum. Si, quod olim apud Episcopos in more positum erat, educarentur pueri in Collegiis in eum finem instituti, ut a teneris, quod ajunt, unguiculis Ecclesiasticæ vitæ ratio ipsorum animis inspiraretur, iidemque mature ad morum integritatem, quam ejusmodi status postulat, formarentur; is Tonfura conferri posset, quin expectaretur, dum ætatis annus decimum quartum attingerent. Verum cum id moris non amplius obtineat, peculiaribus diocesanis Statutis standum est, siquidem præsto sint, quæ suscipienda Tonfuræ ætatem definiant; ut proinde nec ab Episcopo peti possit, ut in Statuto ab annis pluribus in ejus Diocesi servato dispenseret, nec vero abique legitima causa id sibi sumere Episcopus atque arrogare debeat. Jam vero apparet ullam ejusmodi causam a puero in Expositione produci; quin potius constat, eum Beneficii potissimum spe ad Tonfuram petendam moveri, quasi vero Beneficii spes Status Ecclesiastici vocationem efficeret, eodem statui idoneum hominem redderet, ejusque qualitates impertiretur. Huic igitur puero Tonfura neganda est, tum quia nondum ætatem Diocesanis Statuti præscriptam attingit, tum quia ea caret dispositione, quæ ad ejus susceptionem requiritur.

Decisum hac die 25. Octobris ann. 1686. G. Fromageau.

Decisum in Sorbona hac die 22. Septembris ann. 1694. G. Fromageau.

T R A N S L A T I O .

Episcoporum ab una in aliam Sedem translatio in primitiva Ecclesia acerrime vitata erat, quoniam Nunciarum primum Concilium translationes nullas declarat, Sardicenses vero translatum Episcopum communionem privat. Nec minus prioribus sæculis iniustitæ Beneficiorum Clericorum translationes erant, cum illi Titulo prorsus insolubili, quique citra piaculum solvi non posset, adincti essent. Sed existit translatio alia, de qua in sequenti casu sermo est, ea nempe, quæ Religiosus a Monasterio, in quo Professorem edidit, in aliud ejusdem ordinis seu diversi transferretur. In posteriore quidem facti specie Sedis Apostolicæ auctoritas est necessaria; at si in ejusdem Ordinis Monasterium translatio fiat, eam Superior firmare potest.

(CAPUCINI. RELIGIOSI.)

(a) Navarr. in Enchir. cap. 21. num. 53. de orat. Lames Tom. II.

Abbatissa translatio a mitigata ad reformatam Familiam.

- 1 Mitigata Familia Abbatissa nec dare operam, ac ne pati quidem debeat ut ad reformatam Familiam Abbatiam nominetur, si hanc pater sibi valuerit sibi fecerit, ut omnes huius posterioris Familiae observantias custodiat.
- 2 Nullum unquam Translatio Breve in ejusmodi facti specie concedit Pontifex, quin conditionem hanc possulet.

Q U E S I T U M.

Quaritur; an Monasterii, in quo sancti Benedicti mitior est Regula, Abbatissa possit tuta conscientia petere, atque adeo acceptare Abbatiam aliam ejusdem Ordinis, in qua viget ad juris apices magna Regula, quam custodire nec valet ipsa, nec vero vult?

Id etiam quaritur, an eadem Abbatissa posteriorum hanc Abbatiam consecuta possit tuta conscientia a stricta servanda Regula, infirmitatum suarum pretextu, ipsa se eximere, quin a Pontifice, vel ab ordinario suo Praelato dispensationem obtineat?

Ad quaestiones has duas in meliore lumine collocandas e re esse videtur esse in medium afferri clausulam Bullae translationis a Pontifice summo concessae, & pronuntiationis, quam ejusdem editit Officialis, ad quem Pontifex eam dederat, Ita porro Pontifex ad Officialem:

Discretionem tua per Apostolica scripta mandamus, quatenus conficere sibi, quod in primo dicto Monasterio par vis arctius, quam in Monasterio, seu alio regulari loco, in quo dicta N. professio est, seu ad quod translata fuerit, vigent observantia regularis.

Et infra in eadem Bulla: Et insuper ut eadem N. cum primam ad primo dictum Monasterium (reformatum) ut praefertur, transferret, illius possessionem assensu, illius regularis institutionis se conformet. Ita autem Officialis in Acto publicationis Bullae: Audivimus reseris sibi dignis, ex quorum depositionibus nobis constat in dicto Monasterio observantiam regularem vigere acriter, quam in Monasterio Monialium sancti N. cui dicta N. praef. Et infra Officialis translationis assensum addit: Et ea lege, ut postquam ad dictum Monasterium de N. dicta N.

T R I B U T A.

Tributorum occurrunt in Jure genera duo. Primum est personale, quod in singulos patresfamilias pro mobilium & immobilium bonorum, atque adeo industria ratione statuitur; diciturque *Tributum capitatis*; atque ita Caputatio, ut ita loquar, qua in Gallis solvitur, personale Tributum est (a). Nunquid alterum reale, atque illud est, quod ex singulorum hominum fundis percipitur, pro ipsorum proventus, nullaque persona possessoris ratione habita; quo spectant ea Juris verba: *omne territorium censetur*.

Solvenda sunt in conscientia foro Tributa, quaecumque sunt imposita pro cuiusque Status Constitutionibus; est id longe antiquissimum & in omnibus fere Statibus a Principibus sumitur; ei se subdidit Christus Dominus, qui D. Petro praecipit, ut illud Imperatorum (b) Exactoribus solvere ne cunctaretur, atque adeo tanquam maxime justum maximeque legitimum debitum Caesari solvendum publicam, atque Legibus (c) postquam docuit Fideles Imperatorum Statutis ac Legibus parere debere, in exemplum afferit Imperii Leges, quibus jubentur Populi tributum solvere, Opus habet Princeps pecunia publica, ut pacis ac belli tempore Statui prospiciat, atque ita pecunia haec ei contribuatur necesse est. Quamobrem tributorum ac vectigalium impositio & exactio iusta fit ex communi bono, & e Status rationibus necessaria. Ex harum porro contributionum necessitate ac iustitia illud conficitur, cogiturque, eos omnes, qui in tributum relati sunt, illud tanquam maxime legitimum debitum solvere teneri, & ad eandem solutionem iis omnibus modis, quos in quoque Statu Leges, & Consuetudines praescripserunt, adigi posse.

Quare qui temere ac sine causa se a tributo, quod solvere deberet, eximendos curant, tenentur publicum, vel singulorum, qui patiuntur, incommodum reparare; publicum damnatum est, quia si minus id quod deberetur, Regi solvitur, tanquam non valor, impositiones publicae, quae minores essent, augentur. Sepissime quidem fit, ut privati in Communitate damnum subeant, quia statuto loci Tributo, & nonnullis ab eo sibi caventibus, id quod si quidem solvere deberent, in alios Patresfamilias, vel in aliorum, quibus proinde onus additur, fundos rejiciendum. Nonne rationi consonum est ab iis reparari damnum illud, quod contra justam Principis mentem universis aut singulis atulerunt?

(a) L. 1. de Muner. & honor. Munerum civilium quaedam sunt patrimonii, alia personarum.

(b) Matth. cap. 22.
(c) Roman. cap. 13.

C A.

Injustitia in Tributorum impositione.

- 1 Dominus, qui Praediorum suorum redditus auget, dant operam, ut Conductoriibus sibi Tributorum minus imponatur, quam solvere tenentur, injustitiam admittit.
- 2 Conductores, & Collectores, qui in hujus injustitia partem tenent, tenentur damnari, quod Parochia incelsis afferant, reparare, eandemque Dominus obligatio est.
- 3 Loci Parochus reus est ablatore esse, nisi quod hactenus toleraverit, damnum reparant, & in posterum respiciant.
- 4 Nullus Superior eam potest adigere, ut contra propriam conscientiam illos abfolvat.

Q U E S I T U M.

Parochia Dominus volens Incolas ignorare Regem Tributum in universo Regno imminuisse ipsis permissit sua ipsius opera atque auctoritate factum fuisse, ut illi eo bono traherentur; in hoc eos errore detinet, tenentur aut quadrangentes libris reipia detrahit. Sed ut una manu recipere, quod altera concedere videbatur; nedum in pauperum solatium juxta Regis mentem, & naturalis aequitatis regulam cum summo conferret, Conductoriibus quinque suis eisdem applicuit, prope totam sibi ipsi rursus vindicans, actis pro Tributorum diminutione locationibus.

Ne in hoc monopolio se prodit, perinde tamen votorum suorum damnatur, habet sibi deservientes Collectores duos, qui a duobus annis ejusmodi officio funguntur, ita ut Incolae nec alios eligere possint, nec eorum flagitia cognoscant; atque hi duo Collectores tenent locum Domini, unus in parochiis, in decimis alter.

Ut appareat, quorsum evadat ejus injustitia, animadvertendum venit Colonos eos quinque universos non nisi quinquaginta Tributi libras quotannis solvere; dum minus opulenti complures Incolae tributis plus solvant singuli, quam Coloni quinque universi. Sextus Villicus ne in Tributorum quidem album relatus est, quamvis trecentas locationis suae libras conferat; nulloque jure sui privilegio gaudeat, ut eximatur.

Collectorum unus, qui tribus collectivis Dominis fruitur, non nisi viginti septem libras solvit, cum centum solvere deberet; alter autem Collector, qui fundum ejus Parochie amplissimum atque optimum obtinet, minimo tributo subditur, tamen sexaginta saltem libras eundem solvere par foret. Ex hactenus dictis sequuntur tria.

Primum est; Incolae solvere Tributa Colonorum Domini, qui in suum proprium commodum eadem convertit, nedum Incolis ipsis subsidio sit suppositum, quod ille jactat, patrociniatum.

Alterum est; Colonos ipsos non minus reos esse, quam Dominum, & Collectores; neque enim peccant ex ignorantia; bona quoque fides nulla se prodit in eorum agendi ratione, una apparet in his aviditas, avaritia, laerique publico cum dispendio percepti studium, ac sollicitudo.

Tertium est, Villicos, Dominum, & Collectores, cum ipsi tantum Principis favore ad universae Parochiae levamen contributionis parte obligati, quin eos eximere possit exigua diminutio, qui Incolis expresse fit, quia quicquid sibi retinet, Communitati stiripiunt.

Locum Parochus, cum de hoc abusu cumulatissime cognovisset, Dominum per litteras, & Complices oretenus cohortatus est, ut malum praeteritum repararet, & in posterum se corrigigerent. Sed cum videret hanc praerogativam in iustitiam esse, edixit pro concione, ac fontibus declaravit, eos, ni respicerent, abfolutione dignos non esse. Quod in causa fuit, ut Villici Parochum convenirent, ac dicerent aequa fa Regi ac Domino Tributum solvere paratos esse, dammodo hic quidem locationum pretium ratione habita diminueret, pre-

VECTIGAL EMPTIONIS AC VENDITIONIS CAUSA.

Galliae *Lodos*, & *ventes*, sunt vulgi vocabola, quibus designatur Dominicum jus, quod in Dominio gratiam Domino solvitur. Jus hoc adeo firmum & constans est, ut minime liceat ad frustrandos Dominos permutationis tractatus confingi; ita ut venditor id agere nequeat, ut tractatus, quem iniit, supprimatur in fraudem Domini, cui debetur venditionis jus, ejusque loco permutationis conventio ineat, ita praesertim, ut suo ipsius bono prior conventio subsistat, cujus nempe vi sibi suppetebat fortis proventus. Dominus de *Sainte Beuve* decidit, sciendum esse restitutionem Dominis, quibus propria jura venditionibus permutatione palliaris negata sunt. Decurrit id in Casu 90. tom. 2. in 8. Desinit in praecedenti casu, cum fundus privata scheda venditus est cum promissione Contractus Notarii manu firmandi, feudalia jura Domino deberi. Videri etiam potest Casus 91.

C A.

transierit, illius possessionem assensu, illius regularibus institutis se conformet.

R E S P O N S I O.

Theologiae Doctores Sorbonicae Familiae subscripti, qui aliam expositionem viderunt, existimant, Monasterii Ordinis sancti Benedicti, in quo mitigata Regula est, Abbatissam tuta conscientia petere vel etiam acceptare non posse translationem suam ad ejusdem Ordinis Abbatiam, in qua magna, quam late patet, Regula custoditur, cum eadem Abbatissa se infirmioreni assensu, quam ut eam Regulam servare valeat, ac ne id quidem in animo habeat; quia nempe Pontifex Abbatiam hanc ea tantum conditione concedit, ut translata Monasterii, in quod eam ipse transferret, Statutis sese conformet; & id quidem Juris est. Ita ei providet, ut Abbatiam hanc eadem conerret, si sciret Abbatissa ipsi non eam mentem esse, ut eam conditionem exequeretur, ac videret juxta Regulam, qua viget in Monasterio, in quod illa transferretur. Quamobrem Abbatissa, qua sine conditionis illius implende voluntate in eam Familiam migraret, tuta conscientia Abbatiam retinere non possit ex Regula, quam legimus in cap. *Commissa*, s. *Ceterum de elect.* 206. nisi mutata animi preparatione, si se conformaret, qua eidem praescripta sunt; atque adeo assenti possit, eam secus legitime coram Deo provalam non assenti, quoniam ea tantum conditione Abbatiam ei Pontifex censuit, ut apparet ex exceptio, quod ad Expositionis calcem occurrit, praeter quam quod, ut jam dictum est, id communis legis, sicuti conficere est.

Ad quaestionem alteram quod spectat; Abbatissa de qua agitur, in Monasterio, ad quod translata est, Regula absque Praelati sui permissione fecerit dispensare non debet, nisi forte subito morbo correpta ad eam coningere per tempus non possit; at si morbus diuturnior esset, Superiorem commoneo, facere teneretur, ut ab eo dispensationem obtineret, qua quidem in hac facti specie non in perpetuum esse possit, sed ad tempus. Haec quoque disciplina Lex communis Juris est, ut ex Bullis iis intelligimus, quibus novi Ordines, aut simplicia Monasteria a Summis Pontificibus eriguntur; semper enim in iisdem Bullis Superioribus conceditur facultas in Regula dispensandi, cum iis visum fuerit. Vide *Carnelitarum Bullam*.

Decisum Parisiis hac die 2. Januarii ann. 1680.
Aug. de Lamer.

tiam, inquam, quod iusto majus ideo susceperant, quod exigua Tributi publici pars sibi esset imposita.

Fassi sunt etiam ingenuae Tributi portionem, quam solvere, equo minorem, esse, seque posse ac debere majorem solvere; semper tamen ea conditione, ut Locationes imminuerent, atque aliter huic injustitiae renuntiare nollent. Et sane Locationes suas ad annos septem iisdem conditionibus innovarunt, futurum sperantes, ut aliquando Parochia Dominus, qua auctoritate ac dexteritate pollebat, silentium imponeret, eamque ad Sacramenta sibi tributis concesserit.

Jam ipsis proposuit Parochus, ut aliquam Tributorum partem solverent eorum ex Parochia, qui ceterorum gravissimum pondus subeunt, cujusmodi sunt pauperes mercenarii, qui plus quam eorum aliqui solvant, aut id Ecclesiae tribuerent, quod ultra tributi partem tam exigua se solvere debere crederent, aut Locationes suas quancumque remitterent, ut proximam peccati occasionem relinquerent. Verum illis omnino auscultare nolentibus, rogat Parochus, obtestaturque Sorbonae Doctores, ut ad has, qua sequuntur, quaestiones respondent.

I. An detecta, quantum quidem fieri potest, rerum, de quibus hactenus, injustitia, possit Parochus tuta conscientia reos nec se corrigere, nec praeterita mala reparare volentes abfolvere; atque an Provincia Praefecto verbo tenus promittenti se, cum primum Tributa in capita distribuuntur, remedium malis hinc allaturum, acquirere debeat?

II. An si forte Parochus Conductoriibus & Collectoriibus abfolutionem denegare debeat, adigi possit ab Ecclesiastico Superiore, ut eos contra propriam conscientiam, & eorum expositarum veritatem abfolvat? Ejus Dominus, qui multum auctoritate & gratia valet, dubio procul et non parum negotii faceret, ac fides ei major erit, quam Parochi, qui traductur ut imprudens, quod se iis injustitiis opponat, quas vulgus probat, ac tolerat, quamvis omnibus omnino Legibus adversetur.

R E S P O N S I O.

Theologiae Doctores subscripti, qui propositam facti speciem viderant, atque expendunt, existimant, verbalem Praefecti Promissionem, se nempe remedium malis, qua Parochia in Tributorum negotio pertulit, allaturum, impedimento esse non debere quominus Parochus tum quoad Parochia Dominum, tum quoad Villicos & Collectores necessarias circumspersiones adhibeat; quoniam promissio hac id mali non reparat, quod jam per eos contigit, qui ad injustitiam contulerunt, quique pecuniam, quam Dominus sibi sumpsit, restituerent tenentur. Si Dominus ipse non restituerit, id praestare tenentur Collectores, qua ad incommodum Parochiae importandum operam suam praestarent, quo & Domino faverent, & sibi ipsi solatium quaererent, se ex parte Tributo eo liberantes, quod pro bonorum suorum ratione subire debebant.

Quoniam porro Parochus videt Colonos & Collectores ad bonam frugem redire nolle, ac nedum praeteritum malum reparant, injustas suas Locationes, nulla mentionum ratione habita, renovat, subscripti proinde censent eum debere abfolutionem iis denegare, quoad solida poenitentiae signa dederint, iis ex Parochia, qui eus aequo gravius subierunt, restituentes, cum hoc tamen discrimine, ut Collectores quidem universam pecuniam, quam sibi Dominus arrogavit, restituerent, Conductores autem pro locationum suarum, ac Tributi, quod solvere debebant, ratione, facta hypothesi utroque his restitutionibus pares esse, illi quidem primum omnium Locationes solvere debent, quarum causa in ejusmodi injustitiis versantur.

Ad quaestionem alteram quod spectat; Parochus a nullo Praelato Ecclesiastico ad eos, de quibus agitur, propria conscientia repugnante, abfolvendos adigi potest, quia Penitentiae Tribunal ad internum tantummodo forum refertur, de quo Superiores cognoscere omnino non debent.

Decisum in Sorbona hac die 24. Julii an. 1675.
Augustinus de Lamer.